

JUGOSLOVANSKI OBRITNIK

GLASILO „JUGOSLOVANSKE OBRTNE ZVEZE“ V LJUBLJANI

List izhaja enkrat na mesec, in sicer 15. vsakega meseca, ter stane za celo leto

8 Din., za pol leta 4 Din.; posamezna številka velja Din. 0'75. — Inserati po dogovoru. —

Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Pražakova ulica šte. 3.

Vesele in blagoslovljene velikonočne praznike želi vsem cenjenim naročnikom
UREDNIŠTVO.

Kam plovemo!

Beograjska centralistična vlada vodi politiko, ki mora privedi našo sicer prirodno bogato državo v gospodarsko propast. Povsod preti kriza, ni ga pa treznega in hladnega politika, ki bi z železno roko ustavil pogubonosno taktiko vladajočih strank ter jo preokrenil v smer splošne dobrobitnosti državljanov. Stojimo predvsem pred prometno katastrofo. Nesposobna prometna uprava tira naše železnice do nivôja, ki ga nima para na svetu, kvečjemu pa v boljševiški Rusiji. Dvemilijardno investicijsko posojilo, ki ga je svoj čas razpisal minister v svrhu grajenja novih železnic, izmenjave železniških pragov ter nabave drugega tozadevnega potrebnega materiala, je porabljen v druge svrhe. Svet je bil drastično opozorjen na naše železnice, ko je dvakrat zaporedoma približno na istem mestu skočil Orient ekspres s tira in to vsled preperelih pragov. Vagoni in lokomotive se ne popravljajo v zadostni meri, kar mora v doglednem času pač ustaviti vsak saobračaj. Višek prometne krize je danes vsekakor v Bosni in Hercegovini, medtem ko so železnice v Sloveniji deloma vsled zasebne uprave (južna železnica), deloma vsled prejšnjega dobrega stanja pač najboljše v celi državi. Da zastaja promet tudi pri nas, je vsekakor kriv v prvi meri jug, ki nam je vzel samostojno ravnateljstvo državnih železnic in nam je celo hotel ukiniti še zadnje ostanke — inšpektorat.

Druga plat splošne nezadovoljnosti so neznosni davki, ki pa še neprestano rastejo. Slovenija je v tem oziru pač že do skrajnosti izmzgana. Da protestirajo proti

krivičnemu davčnemu sistemu, so se dne 3. aprila zbrali v Ljubljani trgovci in obrtniki iz vseh krajev Slovenije, na katerem so razni govorniki poudarjali vrtoglavost naše finančne politike. Shod je pokazal tudi ostro nerazpoloženje proti liberalni klikki, kajti poslanec dr. Kukovec, ki je skušal braniti vladno politiko, je bil kratkomalo izžvižgan, tako da je moral shod na mestu zapustiti. Zadnje vrste zapuščajajo tabor tistih, ki nosijo pač brezdvomno veliko soodgovornost za današnje kritično stanje.

Beograd nas izmzgava, pri tem pa ne kaže nikakega razumevanja za naše kulturne ustanove, »nema kredita« za naše potrebe. Centralisti razdeljujejo Slovenijo brez ozira na protest velike večine naših parlamentarnih zastopnikov. Svobodno pridružene je zadel bič majorizacije, ki danes neomejeno vlada. Vemo pa, da kliče minejo, medtem ko država ostane. Prišel bo čas, ko bo ljudstvo izreklo sodbo, in ta bo uničujoča.

Davčne olajšave pri novih stavbah.

Meseca marca 1922 se je razglasil zakon o stanovanjih z dne 30. decembra 1921 (»Uradni list« št. 28 iz l. 1922). V členu 7. tega zakona se določa, da veljajo davčne olajšave za nove zgradbe, kakor jih našteva uredba z dne 19. julija 1920, »Uradni list« št. 91 do konca leta 1925.

Ker je velik del obrtnikov kolikor toliko interesiran tudi na teh določbah, menimo, da ne bo odveč, ako pojasnimo vsestransko te olajšave, kar bo prišlo ravno prav vsem onim, ki si zidajo ali pa nameravajo zidati nove hiše, zlasti pa tudi našim stavbenikom. Ti poslednji so velikokrat v zadregi, ker se obračajo lastniki novih hiš navadno vselej do svojega stav-

benika in ga prosijo, naj jim kar on sam izposluje priznanje davčnih olajšav.

Da bi se pospeševala gradba novih hiš, je določevala država za nove stavbe davčno prostost, in sicer, kakor je nanesla potreba, za večje ali manjše število let.

Zakon z dne 28. decembra 1911, drž. zak. št. 242, je določil davčno prostost na 6 let, in sicer na ta način, da plačujejo stranke teh 6 let samo doklade, pravega (državnega) davka pa ne.

Ta prostost se je določila: 1. Za nove zgradbe; 2. za prizidke in nadzidke.

Kot nove zgradbe se smatrajo vobče samo one stavbe, ki se naredo na še nezazidanem prostoru, kot prizidki one stavbe, ki se prizidajo k že obstoječim stavbam, kot nadzidki pa naprava novih nadstropij.

Razen tega je določil zakon novo prostost pod nekaterimi omejitvami tudi za prezidane zgradbe. Na deželi so one hiše, ki plačujejo hišno razredarino, to je one, ki niso v najem dane, v slučaju prezidave ravno tako lahko 6 let državnega davka proste; če so pa podvržene hišni najemini (n. pr. v Ljubljani ali v Kranju, ali pa sploh, če so v najem dane) se jim državni davek zniža za prvih 6 let na 5 %.

Te olajšave so bile za razmere kakor so bile pred vojsko morebiti zadostne, ker ni bila taka zadrega s stanovanji. Vojska je pa te razmere korenito izpremenila. V Ljubljani se je, n. pr., sezidalo pred vojsko vsako leto okoli 50 novih hiš ali pa prizidkov. Ako računamo na eno hišo povprečno samo 4 stanovanja, je prirastlo vsako leto okoli 200 novih stanovanj. Med vojsko se pa ni v letih 1915 do 1918 in tudi še leta 1919 prav nič zidalo. Na ta način manjka 800 do 1000 stanovanj. Ta okoliščina je pravi vzrok stanovanjske bede.

Nič boljšega ni v drugih večjih me-

stih, kjer je stanovanjska beda enaka ali pa še večja. Tej se odpomore edino na ta način, da se zgradé čimprej nove stanovanjske hiše. Stavbni material in delavci so se pa sevé medtem neprimerno podražili. Razmere so se popolnoma izpremenile. Gradba novih hiš se že pred vojsko ni vselej rentirala, sedaj se pa še manje. Eden največjih vzrokov, da se niso nove stavbe pred vojsko rentirale, so bili visoki davki. Da bi se pa stavbna podjetnost kljub sedanjim visokim cenam kolikor mogoče podpirala, je izdala vlada dne 19. avgusta 1920 uredbo o pospeševanju produkcije novih stanovanj ter je določila za nove stanovanjske hiše 15 letno, 18 letno ali celo 25 letno davčno in dokladno prostost. Ta uredba je stopila v veljavo dne 23. julija 1920 ter je podaljšana sedaj do 31. decembra 1925. Vse hiše, ki se pričnejo graditi od tega dne naprej in se dovrše najpozneje do 31. decembra 1925, dobe lahko 15 letno, 18 letno ali celo 25 letno prostost vseh davkov in naklad.

Prejšnja avstrijska zakonodaja je poznala namreč samo davčno prostost, medtem ko je moral hišni lastnik doklade kljub davčni prostosti še vedno plačevati. Na deželi so pa ravno doklade navadno še večje nego državni davki.

1. Katere nove hiše so davka in doklad proste.

Davka in doklad se oprostite lahko samo nove stanovanjske hiše, to je one hiše, ki se zgradé na še nezazidanem prostoru. Izjemoma se oprostite za dobo 12 let lahko tudi prizidki ali nadzidki, ako obsegajo nova stanovanja.

Zakon loči četvero vrsto stavb, in sicer:

1. Nove hiše, ki so v njih izključno »majhna« stanovanja za delavce in srednji stan vobče. Te hiše so proste davka in doklad za dobo 25 let.

Kot »majhna« stanovanja se smatrajo samo ona stanovanja, kjer znaša talna površina vseh sob, ki spadajo k enemu stanovanju, skupaj ne več nego k večjemu 80 m². Ako bi merila talna površina kuhinje več nego 12 m², bi se smatrala kot soba in bi jo bilo tudi računati. Poselskih sobic ni računati, toda ne smejo imeti nič več talne površine nego kvečjemu 12 m² ter morajo imeti vhod iz kuhinje; drugače jih je računati med navadne sobe.

2. Nove hiše, ki so v njih izključno stanovanja, ne glede na njih velikost. Te hiše so proste davka in doklad za dobo 18 let.

Sem spadajo vse one hiše, ki imajo poleg »majhnih« stanovanj tudi večja sta-

novanja. V hiši pa morajo biti samo stanovanja. Ako bi imela hiša razen stanovanj tudi kake poslovne lokale (delavnice, prodajalnice, gostilniške sobe itd.), bi se ji ne mogla priznati 18 letna prostost, temveč samo 15 letna (po 3. odstavku).

3. Nove hiše, ki so v njih poleg poslovnih lokalov pretežno stanovanja. Te hiše so proste davka in doklad za dobo 15 let.

Da se prizna ta prostost, mora biti torej površina stanovanj večja nego ona poslovnih prostorov (delavnic, prodajalnic, gostilniških sob itd.).

4. Prizidki in nadzidki, ako se poleg že zgrajenih stanovanj ali nad njimi napravijo nova stanovanja. Za taka na ta način zgrajena nova stanovanja se je določila davčna in dokladna prostost na 12 let.

Pripomnimo pa še enkrat, da so deležne teh prostosti samo one hiše, ki so se pričele graditi šele takrat, ko je stopila uredba o pospeševanju produkcije novih stanovanj v veljavo, to je, one hiše, katerih temelj se je začel staviti šele po 22. juliju 1920 ter se dovrše najpozneje do konca leta 1925.

2. Kako se vloži prošnja za davčno in dokladno prostost.

Davčne olajšave se ne priznajo kar same; treba je zanje izrecno prositi. Vložiti je treba prošnjo in priložiti tej prošnji več prilog.

Na to dolžnost opozarjamo izrecno naše čitatelje. Marsikdo si sezida novo hišo in misli, da je že vse dobro, da je hiša določeno število let davka prosta in da davčni urad sploh ne bo ničesar terjal. Temu pa ni tako. Za davčno prostost je treba šele prositi in obenem dokazati, da so izpolnjeni vsi pogoji, ki jih zakon zahteva.

Prošnjo je vložiti pri davčnem okrajnem oblastvu (v Ljubljani pa pri davčni administraciji). Vložiti jo je najpozneje v 60 dneh potem, ko je bila stavba dovršena. Ako se vloži prepozno, se oprostí hiša za ostali del 12, 15, 18 ali 25 letne dobe šele od prihodnjega četrtletja dalje. Do takrat pa je plačevati davke in doklade, kakor bi jih bilo plačati drugače, ako bi hiša ne bila davka prosta.

Prošnja je kolka prosta; tudi priloge so kolka proste. V prošnji se naj izrecno navede, da se prosi za prostost po uredbi z dne 19. julija 1920.

Priložiti je pa prošnji sledeče listine:

1. Stavbno dovoljenje.
2. Od stavbnega oblastva potrjeni stavbni načrt.
3. Potrdilo o dovršitvi stavbe.

To potrdilo dá navadno stavbno oblastvo (županstvo, magistrat). V njem mora biti ugotovljeno, kateri dan je bila stavba dovršena. Ako bi stavbno oblastvo ne moglo dati takega potrdila, naj ga napravi (kolka prosto) stavbenik sam ter ga naj potrdita eden ali dva soseda.

4. Popis hiše, to je popis vseh prostorov.

Za ta popis se dobé na deželi (pri davčnih okrajnih oblastvih in tudi pri davčnih uradih) posebne tiskovine. V Ljubljani jih ima v zalogi za mesto Združena tiskarna na Dunajski cesti.

Vsak prostor dobi svojo številko. Najprvo se zapišejo vsi prostori v podprtiličju, potem vsi prostori v pritličju, potem oni v I. nadstropju itd. Nazadnje se zapišejo še prostori v podstrešju. V vsaki vrstici popisa se zapiše en prostor.

Kot prostor se štejejo prav vsi prostori: tudi veže, hodniki, predsobe itd.

5. Potrdilo, da se je začela graditi hiša po 22. juliju 1920.

Navede se naj torej dan, katerega se je začel staviti temelj hiše. To potrdilo naredi (kolka prosto) stavbno oblastvo (županstvo, magistrat). Če bi ga pa stavbno oblastvo ne moglo ali ne hotelo dati, ga naredi lahko tudi stavbenik sam ter ga naj potrdita še eden ali dva soseda.

Ako bi kdo ne imel še vseh prilog, naj vloži kljub temu v pravem času prošnjo in ji naj priloži one priloge, katere že ima. Glede ostalih prilog pa naj prosi za primeren rok, da jih pošlje potem naknadno.

Davčno oblastvo bi utegnulo zahtevati v posameznih slučajih morebiti še kake druge priloge. Pri onih hišah, ki so v njih izključno »majhna« stanovanja, se lahko zahteva še dokazilo, da so določena ali pa oddana stanovanja za delavce ali pa za srednji stan vobče. Ravno tako se zahteva lahko seznam talne površine vseh prostorov, kar jih spada k posameznim stanovanjem.

Ta seznam se lahko poljubno naredi. Navešti je po vrsti številke posameznih stanovanj, pri vsakem stanovanju pa številke dotičnih prostorov in njih talno površino v m². Za ta seznam se porabi lahko kakor popis hiše (topografični popis), kakor je omenjen pod št. 4).

Vse te davčne olajšave uživajo samo one hiše, ki ustrezajo določilom stavbnih zakonov oziroma če ustrezajo pogojem udobnosti in stanovanjske higijene. Vlažna, nezdrava in vobče slaba stanovanja ne smejo nikakor ukoriščati teh olajšav, in takisto se smejo izključiti od njih uživanja hiše ali stanovanja, ki so slabo izdelane in zgrajene na parcelah, ki ne dajo dovolj možnosti za zdravo in ugodno prebivanje.

Po našem mnenju je ugotoviti te okoliščine v vsakem slučaju uradnim potom. Če bi pa kako davčno oblastvo potrdilo tudi v tem oziru zahtevalo, naj se obrne prosilec na stavbno oblastvo (županstvo, magistrat) ter naj prosi za tako potrdilo. Tudi to potrdilo je kolka prosto.

Kolka prosta so, kakor smo videli, prav vse listine, ki jih je treba v dosegu davčne prostosti. Pripomniti je pa, da je namesto kolka zgoraj na levi strani vsake listine navesti opazko:

»V svrhu priznanja davčne prostosti kolka prosto.«

3. Rešitev prošnje za davčno olajšavo.

Davčno oblastvo pregleda prošnjo ter pozove prosilca, naj prinese naknadno še eno ali drugo prilogo, če ni bil vseh priložil k prošnji. Za tako naknadno predložitev se določi navadno določen rok ter se mora prosilec tega roka strogo držati, sicer se prošnja kot nepopolna zavrne.

Če je pa bila prošnja popolna, razpiše davčno oblastvo, v kolikor se mu vidi potrebno, ogled te hiše ter obvesti hišnega lastnika o tem vsaj 3 dni poprej.

Hišni lastnik naj bo potem določen dan pri ogledu sam navzoč, da poda vsa potrebna pojasnila in da razkaže uradniku, ki ima ogled, posamezne prostore. Če bi se hišni lastnik ogleda ne hotel udeležiti, se vrši ta vseeno, pa brez njega.

Pri vsakem ogledu se napravi poseben zapisnik, ki ga podpiše tudi hišni lastnik.

Za ta ogled ni plačati hišnemu lastniku ničesar. Vršiti se vseh stroškov in pristojbin prosto.

Davčno oblastvo predloži po ogledu akt na delegacijo ministrstva financ v Ljubljani, ki prošnji ugodni, v kolikor je upravičena.

Prosilecu se pošlje nato posebno obvestilo, v katerem se mu natančno navede, od kdaj do kdaj se mu je davčna in dokladna prostost dovolila.

Ako bi uvidel prosilec, da se mu je zgodila kaka krivica, se lahko pritoži. Pritožbo je kolkovati s 5 Din ter jo je vložiti v 15 dneh pri davčnem okrajnem oblastvu (v Ljubljani pri davčni administraciji), ako ni morebiti v obvestilu samem v to svrhu kak drugi urad naveden.

DOLŽNOST vsakega našega somišljenika je, da vedno in povsod stremi za tem, da v krogu svojih znancev agitira za nove naročnike svojemu strokovnemu listu!

O izenačenju zakonov.

Problem izenačenja zakonov v naši državi je jako težak in se ima boriti s številnimi ovirami. Deli različnih držav so danes sestavine Jugoslavije, vsi ti deli pa imajo bistveno še vse osnovne zakone, ki so jih podedovali od svojih prejšnjih gospodarjev. Poglejmo si v glavnih obrisih te naše razmere.

V Sloveniji in Dalmaciji veljajo še vedno avstrijski zakoni in sodne naredbe. Na Hrvaškem so l. 1850. absolutistično uvedli avstrijski civilni in kazenski zakonik, veljajo pa poleg teh tudi še ogrsko-hrvatski zakoni od l. 1868. naprej. Hrvati imajo tudi še svojo posebno sodnijsko organizacijo, ki obstoja iz petero vrst sodnij, namreč: mestnih in kotarskih, sodnih stolov, in stol sedmorice v Zagrebu, ki je sedaj najvišje sodišče za Hrvatsko, Slovenijo in Dalmacijo. V Baranji, Bački in Banatu veljajo ogrski zakoni in ogrska sodnijska organizacija, v Macedoniji turške uredbe, v Srbiji pa »Gradanski zakonik« iz l. 1844.

Kar se tiče Bosne in Hercegovine bi bilo omeniti sledeče: Agrarni odnošaji so tu precej raznoliki in zapleteni. Za ureditev kmetskih pravnih razmer velja še vedno »saferska naredba« od 12. septembra 1859, sprejeta pod avstrijskim režimom od bosanske vlade. Agrarni spori se rešujejo pred političnimi oblastvi. Okrajni uradi odločujejo v prvi stopnji, deželna vlada pa v drugi in zadnji. V zakonskem, obiteljskem in dednem pravu muslimanov sodijo takozvana šerijatska sodišča. Zato obstojajo pri vsaki okrajni sodnji šerijatska sodišča kot sodišča prve stopnje, v Sarajevu je pa »Šerijatski vrhovni sud« kot njih zadnja inštanca. Poleg turških zakonov in šerijatskega prava veljajo tudi še avstrijski zakoni in narodni pravni ugovori ter običaji, ki niso sprejeti v pisani zakon. Zemljiška posest je glede prava njene uporabe, kakor tudi glede lastninskih pravic povsem različna od posestnih razmer v drugih naših pokrajinah, izvzemši Macedonije, ki je bila Turška še do l. 1913. Imamo predvsem dve lastninski skupini: mulk in mirije. Prva nam predstavlja popolno lastnino, druga pa državna zemljišča. Glede sodnijske organizacije bi bilo še omeniti, da pozna Bosna in Hercegovina samo dve stopnji. Mesto naše poretote ima narodne prisednike, ki pa ne glasujejo samo o krivdi, temveč tudi o kazni.

Črnogorci so še vedno razdeljeni na plemena, bratstva in kuče. Te družabne organizacije so v Imovinskem zakoniku pripoznane kot juristične osebe. V nave-

denem zakoniku je napisano črnogorsko narodno običajno pravo, katero v tej meri ni sprejeto v nobenem sedaj veljavnem zakoniku in se ima po členu 780. tega zakonika črnogorsko običajno pravo, v kolikor ni sprejeto v odredbe pisanega zakona, še tudi nadalje upoštevati, kjer se ne protivi zakonu in morali. Črna gora ima tudi svojo posebno sodnijsko organizacijo, ki obstoja iz kmetskih sodišč v vsaki vasi ter plemenskega ali kapetanskega sodišča v vsakem plemenu ali kapetaniji, okrožne sodnije in Veliki sud na Cetinju. Plemenski kapetan je sodnik, upravitelj ter policijski in vojaški zapovednik v svoji kapetaniji. Delokrog poprej navedenih sodnijskih oblasti pa tudi ni točno odrejen, tako da se je poprej vsako sporno zadevo lahko predložilo neposredno pred kralja. Omenimo še, da ni izprašanih sodnikov in da živijo takozvani Brdjani še dalje svoje pastirsko življenje.

Iz navedene razprave si zamorejo cenjeni čitatelji ustvariti sliko stanja raznoliktih zakonov v naši državi. Preteklo bo pač precejšnje število let, da bomo vse to strnili vsaj v principu v en enoten jugoslovanski zakonik. Predvsem pa je razvidno, da je nujna posledica avtonomistična ureditev naše države in da bodo zagovorniki centralizma vsled njega nemožne izpeljave primorani spremeniti svojo taktiko.

O razvoju obrtništva.

(Dalje.)

Istodobno je uravnal rokodelski način proizvodnje svoje korake tudi na deželo, osvojil si je pozicijo ter prodril v zmagovitem pohodu na celi črti tako, da je danes obrtništvo zunaj na deželi ravnotako zastopano kakor v mestu. In to osvojitve dežele po obrtniškem kakor tudi toozirno izenačenje med mestom in deželo so imeli zagovorniki obrtniške svobode že prej v mislih zavzemajoč se za stretje starega sistema »nesvobode«.

Zgoditi se je moralo razvojnim potom, kar so zagovorniki novega sistema pričakovali in čemur so z največjo spretnostjo in previdnostjo pripravljali ugodna tla: da so se sposobnejšim, bolj zdravim obrtnikom kakor sama otvorila vrata do tehničnega napredka in gospodarskega blagostanja. Strahovito naglo se je pojavila diferenciacija v obrtnem stanju. Na stotine obrtnikov po mestih se je v zadnjih desetletjih pretvorilo kakor čez noč v fabrikante in velepodjetnike, ki so popolnoma postali deležni tehničnega napredka naših dni. Obrtna svoboda jim je dala možnost, da razširijo svoje proizvodjalno in prodajno območje. Priznati je treba, da je osebno marljivim in strokovno temeljitim izučnim obrtnikom pomagal nov red do blagostanja. Če pa premostrimo nov red z druge strani, nam zazijajo nasproti hibe tega novega

reda v svojih najogabnejših in najusodepolnejših posledicah: na tisoče in tisoče izgubljenih eksistenc, fabriških delavcev, komaj se preživljajočih malih obrtnikov vidimo, ki so nekoč kot obrtniki v »starem redu« dobro živeli, sicer ne kakor v paradizu, ali vedno bolje nego sedaj, ko so v konkurenčnem boju omagali ter popadali drug za drugim na tla — žrtve strastne, divje konkurence ter »novega« reda. Cele obrtne panoge stoje na robu propada ali pa so vsaj za rokodelstvo izgubljene; druge pa se borijo za svojo eksistenco. Skratka: Nastal je strahovit prenavljalni proces, ki mu sledijo v spremstvu druge oblike v obratovanju in proizvodnji — fabrike, tovarne.

Tako je stroj z nepričakovano naglico in grozovito brezobzirnostjo ter v silnem napadalnem pohodu zavzel vse šanse, da izpodrine delo z rokami in da stre v prah na tisoče eksistenc. Fabrika je potisnila rokodelstvo v nevidno ozadje in to predvsem radi manjših produkcijskih stroškov pri strojnem obratovanju. Toda to ni edini vzrok propadanju rokodelstva, ampak so še drugi faktorji in momenti, ki so pri tem soodločevali in ki jih hočemo na kratko tu omeniti.

1. Lokalna koncentracija potrebščin. Velikomestna koncentracija prebivalstva tekom zadnjega polstoletja, vojne armade, veliki državni in občinski zavodi (ječe, bolnišnice, strokovne šole itd.), fabrike, velepodjetja na polju trgovine, bankarstva in zavarovalništva — vse to in še drugo tvori središče naravnost neprestanemu iskanju in ogromnemu kopičenju industrijskih izdelkov.

2. Jaderno kulturno življenje je v mnogoterih ozirih stavilo industriji tako težavne in zapletene naloge, da se ne dajo rešiti s sredstvi in obratnim načinom, kakor ga nahajamo pri rokodelstvu, dasiravno potrebujejo te naloge večkrat precejšnjega dela na roko. Graditev bojne ladje, parobroda, lokomotive itd. se skoro ne da izvršiti z rokodelskim orodjem in s silo, kakršno rabi rokodelca. Takšna graditev potrebuje mehanske priprave ogromnih sil, temeljitih tehnikov ter rokodelcev najrazličnejše kvalifikacije. V srednjem veku sta lahko dve generaciji in še več gradili kakšen dom (cerkev) — danes to ne gre več. Pomislimo samo, če bi morali danes rabiti čas dveh generacij za graditev železniške postaje! Ko je l. 1896 bila gradnja glavnega paviljona za saško-tirinsko razstavo v Leipzigu poverjena najprej mestnim tesarjem in mizarjem, to je podjetnikom, ki že delajo s precejšnjim kapitalom in ki so navajeni večjih ponudb, so vsi ti podjetniki začeli pomišljati zaradi kratkega gradbenega roka. Nato pa so se začela pogajanja z veliko gradbeno firmo. V nekaj urah so bila pogajanja končana, in še isti večer je stopil telegraf v stik na različne strani in osem dni pozneje so že prihajali tovorni vlaki iz Galicije s potrebnim lesom. S popolnoma mirno vestjo lahko trdimo, da so danes nekatere industrialne naloge tako težavne, da jih more izvršiti le malokatera firma na svetu.

3. Skozi našo dobo gre tok uniformiranja, ki izenačuje razliko v življenjskih navadah in običajih z ozirom na različne pla-

sti prebivalstva. Narodne noše so danes skoro popolnoma izginile razen nekaterih neznatnih sledov; oprava stanovanj je postala bogatejša, toda obenem tudi enoličnejša. Da pa postane blago dostopno tudi manj premožnim ljudskim plastem, se mora blago izdelovati na hiter, lahek način in pa ceno. Če pride ta ali oni industrijski izdelek iz mode, stopa potreba cenejšega blaga tudi v imovitejše plasti družbe s tem, da si privoščijo stroške, ki imajo svoj poslednji vzrok v modni blaznosti. Tako nastane potreba cenejših izdelkov, cenejšega blaga, za katerega hitro, ceno izdelovanje je danes mogoč samo tip fabrike kot proizvajalna oblika. Priznati moramo, da je delo rokodelca za ta slučaj prepočasno in predrago. (Dalje).

Svetlovni pregled.

Rusija.

V tej veliki slovanski državi vlada strahovit glad. Milijoni so že pomrli, drugi milijoni pa so zapisani smrti. Ljudje se hranijo s travo, drevesno skorjo in zemljo. Taki tavajo okrog, drugi pa čakajo doma smrti. Mrličje raztrgajo čestokrat psi. Pomožne postaje dele po možnosti živila, katera pa seveda daleko ne zadostujejo potrebam. Večji del živine je poginil. Najstrašnejše razsaja smrt glada nad otroci, ki begajo okrog, shujšani do kosti in kože. Glavna krivda lakote je izredno slaba letina vsled suše. Najbolj prizadeto je Povolžje, medtem ko v severni Ukrajini in Sibiriji vsled zadostne deževne letine živeža ne primanjkuje. Po vsem svetu se je začela akcija za pomoč stradalajočim. Tudi pri nas delujejo pomožni odbori, na čijih čelu stojijo najuglednejši možje. Pomoč je nujna.

Bolgarija.

Agrarna država Bolgarija stoji pod vlado kmečke stranke z ministrskim predsednikom Stambolijskim na čelu. Pri zadnjih volitvah je kljub velikim naporom opozicije doživela krasno zmago z absolutno večino glasov.

Rumunija.

Ta država nam je po zaroki kralja Aleksandra s kraljico Mariolo najbližja. Sicer so pa politične razmere istotako nasilne kot pri nas. Vlada je izvedla pod strogim terorjem volitve in na ta način seveda dobila zopet večino. Opozicija je neznatna in je v znak protesta proti volilnemu nasilju pri svečani otvoritvi parlamenta zapustila zbornico.

Antanta.

pa tudi vse druge države koncentrirajo danes vse misli v italijansko obmorsko mesto Genova, kjer se vrši velik mednarodni kongres. Vsaka vlada je poslala tja svoje najboljše zastopnike. Kakšni bodo uspehi te konference, poročamo prihodnjič.

Smrt zadnjega avstrijskega cesarja.

V Funchalu na portugalskem otoku Madeira je dne 1. t. m. umrl ekscesar Karl.

Podlegel je pljučnici, ki je sledila španski bolezn. Star je bil 34 let. Tako je zapadla neizogibni smrti oseba, ki je ob preobratu izgubila prestol in pozneje še tolikokrat vznemirjala vso Evropo, posebno pa nasledstvene države. Ž njo je utonil up vseh onih monarhističnih elementov, kateri so sanjali o restavraciji Habsburžanov. Dvakrat je poskusil srečo zopetne pridobitve prestola na Madžarskem, in sicer iz Švice, kamor je zbežal po prevratu. Na posredovanje antante je bil odpeljan na ta oddaljen otok, kjer je sedaj umrl kot prognanec liki Napoleonu.

Politične vesti.

Obtožba Zečeviča. Poslanci SLS so z drugimi strankami opozicije v državnem zboru predlagali, da se bivši vojni minister general Zečevič postavi pred sodišče, ker je vsled njegovega vpoklica rekrutov v najhujšem mrazu istih okrog 300 umrlo in 7000 zbolelo. Demokrati bi bili vsekakor glasovali za izročitev, ker pa so jim radikali zagrozili z vladno krizo, so glasovali proti. Najznačilnejše pri tem pa je, da so tudi poslanci samostojneži glasovali proti obtožnici, s čimer so jasno dokazali, da jim ni mar do naših slovenskih fantov-trpinov. Treba si bo to njih delovanje dobro zapomniti!

Zvišanje kraljeve civilne liste. Vlada je predložila parlamentu zakon o zvišanju kraljeve civilne liste na 24 milijonov dinarjev. Dosedaj je dobival 1 milijon 200.000 dinarjev. Značilno je predvsem to, da bi se imel del tega izplačati v francoskih frankih. Jugoslovanski klub je glasoval kot opozicionalna stranka proti predlogu, ki je bil pa po glasovih večine sprejet.

Nov občinski volilni red za Slovenijo. Uradni list štev. 31 z dne 1. t. m. je prinesel zakon o novem občinskem volilnem redu v Sloveniji. Glavne spremembe so te, da volijo občine liho število odbornikov. Najmanjša občina bo imela 7, največja pa 49 odbornikov. Vmes pa so občine z 9, 17, 25, 33, 37 in 41 odborniki. Značilna je točka 34., ki se glasi: V občinah z lastnim štatutom in v občinah z 10.000 ali več prebivalci pripade predvsem polovica za enega zmanjšane števila odbornikov in namestnikov oni kandidatni listi, ki je pri volitvi dobila relativno največ glasov. Ostanek števila odbornikov in namestnikov se razdeli med vse kandidatne liste z uporabo načel in predpisov §§ 35., 36. in 37.

Trg.

Vinski trg. V Banatu in Vršču se veliki trgovci in vinogradniki trudijo zelo veliko ter obiskujejo vse večje trge Jugoslavije, posebno še Zagreb in Ljubljano, ter ponujajo vino cenejše kot pa v jeseni. Toda uspeha imajo zelo malo. Cene so v Vršču: devetodstotno vino okoli 12 K, desetodstotno 14 do 16 K liter. — Na Hrvaškem okoli Stubice plačujejo osem-

do devetodstotno vino po 14 do 16 K liter, v okolici Jaske, kjer so vina močnejša, po 20 K liter, boljša vina po 12 do 13 odstotkov pridejo tudi do 30 K. — V Dalmaciji je nekoliko oživela vinska trgovina. Dve tretjini vinskega pridelka je še nerazprodanega. Slabša vina plačujejo po 105 do 115 K, boljša črna po 115 do 125 K po hektoliterski stopinji. — Na Češkoslovaškem plačujejo hektoliter vina po 900 do 1300 češkoslovaških kron z ozirom na vrsto in kraj cene. — V Rumuniji prodajajo dobra fina vina 11 do 12 stopinj alkohola po 550 do 600 lejev hektoliter. — Ogrsko vino je najcenejše od vseh vin v Evropi, zato ga utihotaplajo, kakor poročajo listi, v Jugoslavijo. Slabša vina stanejo 1800, boljša 2400 do 3800 ogrskih kron po hektolitr. (Ogrska krona je vredna okoli 45 naših vinarjev.) — V Avstriji se slabo razvija vinska trgovina, ker krona ne prestanto pada. Vina od 9 do 9,5 stopinj alkohola stanejo 550 do 580 avstrijskih kron liter. Mlada spodnjeavstrijska vina stanejo z ozirom na vrsto 80.000 do 100.000 avstr. kron hektoliter. — V Italiji je v zadnjem mesecu nastal zastoj v vinski trgovini. Kljub temu so cene precej visoke. V vinogradnih krajih stane hektoliter vina 100 do 300 lir. — V Istri stanejo bela vina 140 lir, rdeča 210 do 220 lir postavljena v Trst.

Cene lesu. Hrast: prvovrstni hlodi 3800 K, slabše blago 2600 K, drugovrstni hlodi 1600 do 1100 K. Hrastovi hlodi za furnire 3400 do 4600 K, najfinejši hrastov les 7000 do 8200 K, hrast za zrcalni rez 9000 do 13.000 K, izbrano hrastovo blago 13.000 do 17.000 K; hrastove deske do 5 cm debele 6000 do 8000 K, nad 5 cm pa 7000 do 8600 K. — Mehki les, rezano blago 1500 do 1700 K, tesan les 900 do 1100 K. — Bukev, hlodi brez grč 600 do 700 K; breza, hlodi za evice 600 do 700 K; rudniško jamski les III. vrste 340 do 350 kron za 1 kubični meter. — Kostanjev les za tanin (čreslovino) 1 kg po 120 K. — Hrastovi železniški pragi komad 90 do 120 kron. Bukova drva 1100 do 1200 K, mehka drva 800 do 900 K za 1 seženj. — Lesna trgovina med Italijo in Jugoslavijo je jako živahna. Italija potrebuje predvsem bukov les. Za bukova debela plačujejo do 1000 lir za 10 ton. Še bolj povprašujejo po lesu za kurjavo in po sladkem oglju. Zanimajo se tudi za hrastove in bukov prage. Za 1 bukov prag plačujejo 23 do 25 lir.

Žitni trg. Na žitnem trgu je bolj malo kupčije. Nakupovalci še vedno čakajo in pričakujejo, da cene padejo. Cene žitu so pričele zopet padati, in sicer pod vplivom padanja cen na ameriškem trgu. Pšenico ponujajo v Vojvodini po 1780 K, ječmen 1150 K, oves 1240 K, koroza 1300 K, pšenično moko št. 0 2400 K.

Cene na Dunaju. Cene na Dunaju so približno sledeče: moški klobuk 28.000 K, ženska jopica 30.000 K, dežnik 10.000 K, žepni robec 3000 K, moška obleka 200.000 K, srajca 9000 K, par nogavic 1200 K, čevlji 20.000 K, ženski klobuk 30.000 K, boa okrog 150.000 K, ženska ročna torbica 10.000 K, rokavice 6000 K, frak 400.000 K, cigara 100 K, škatlica žveplenk 18 K, kruh 1 kg 500 K, porcija juhe 60 K, porcija gove-

dine 600 K, za enkratno britje se plača 120 K.

Cene v sovjetski Rusiji. Železo raznih vrst 1.000.000 rubljev (kjer ni navedena teža, je umeti ceno za 1 pud = 16 kg), valjčno železo 1.500.000 rubljev, tirnično železo 1.200.000 rubljev, črna pločevina 1.600.000 rubljev, bela pločevina 1.700.000 rubljev, jeklo: za stroje 2.000.000 rubljev, besemerško 1.200.000 rubljev, peresno jeklo 1.200.000 rubljev, vijaki 300.000 rubljev, žica v svitkih 900.000 rubljev, aluminijasta in jeklena žica 2.800.000 rubljev, med v ploščah 3.000.000 rubljev, med v palicah 2.800.000 rubljev, cin 3.500.000 rubljev, cink 650.000 rubljev. Plug stane 3.000.000 rubljev, brana 2.500.000 rubljev, grablje 185.000 do 200.000 rubljev. Velblodova koža se plačuje po 3.000.000 rubljev, ovčja koža po 2.200.000 rubljev.

Vestnik Jugoslov. Obrtne Zveze.

Radovljica. Dne 12. marca se je tudi pri nas ustanovila »Obrtna zveza«. Poročal je centralni tajnik iz Ljubljane in g. Rebolj iz Kranja. Pristopilo je dosedaj že 65 članov. Ob koncu zborovanja so bile soglasno sprejete sledeče resolucije: 1. Protestiramo proti previsoki odmeri dohodninskega davka in zahtevamo, naj bo eksistenčni minimum 15.000 K, ne pa, kakor je predlagala vlada, 4800 K. 2. Poslovni davek se naj ukine, ker pospešuje draginjo in smo mali obrtniki že itak preveč obremenjeni z davki. 3. Izobrazba obrtnikov in obrtnih delavcev se naj pospešuje z različnimi tečaji. Zakon za starostno zavarovanje onemoglih obrtnikov in delavcev se naj čimprej uveljavi. 4. Zahtevamo, da vlada takoj razpiše nove volitve za državni zbor, ker je doba za poslance potekla z dnem, ko je bila sprejeta ustava in torej niso več upravičeni izvrševati svojih funkcij, ker jih davkoplačevalci nismo pooblastili! 5. Izrekamo zaupnico poslancem Jugoslovanskega kluba in jih prosimo, da še nadalje ostanejo v boju do zmage! 6. Zahtevamo, da nam vlada naše nekdanje imetje bolniških blagajn vrne in da možnost, iste zopet ustanoviti! — Po Veliki noči se vrši veliko zborovanje vseh naših obrtnikov. Natančno poročilo priobčimo v »Slovencu«.

Kranj. Na Belo nedeljo se vrši pri nas ustanovni občni zbor »Obrtne Zveze«. Vabimo vse naše obrtnike in tudi druge.

Tržič. Čevljarski in knjigovodski tečaj, ki ga je priredil na prošnjo obrtne zveze obrtno pospeševalni urad, sta se zaključila preteklo nedeljo. Razstavljeni so bila razna čevljarska dela in knjigovodski izpisi. Iz vseh razstavljenih del je bil videti velik napredek, ki se je tekmo-

par mesecev dosegel. K sklepu se je zbralo toliko obrtnikov in obrtnega naraščaja, da je bila razstavna dvorana nabitno polna. Imenom Obrtne Zveze za tržiški sodni okraj je njen načelnik g. Papov pozdravil navzoče in se zahvalil strokovnim učiteljem tečajev. Za njim sta govorila strokovna učitelja meščanske šole gg. Pečjak in Kerne, g. svetnik Potokar pa je v imenu župnije pozdravil navzoče obrtnike in izrazil veselje nad napredkom in lepo uspešno razstavo. Gg. Pečjak in Majce sta razdelila udeležnikom tečaja spričevala. Pri tej priliki se je sklenilo, da bodo čevljarji napravili svojo produktivno zadrugo, drugi obrtniki so pa na predlog g. mizarskega mojstra Sitarja iz Križa sklenili ustanoviti stavbinsko zadrugo.

Opozarjamo ponovno, da uraduje centralno tajništvo vsak dan od 2. do 5. ure popoldne!

Raznoletosti.

Krojaška obrtna zveza v Ribnici vabi na III. redni občni zbor, ki se vrši dne 24. aprila v navadnih prostorih pri g. Škrabec s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo načelstva. 2. Volitev načelstva in odbornikov. 3. Slučajnosti.

Radiša 5. broj donosi nam i ovaj put mnogo poučnih članaka i vijesti. Kod lista se opaža očiti napredak koji sa sadržajne strane toli i sa tehničke. Osobito će naši obrtnici naći u njemu dobra štiva za sebe. Dobra je ideja bila, da se donasaju od naših starijih književnika crtice i pjesme. Ne ka i naši zanetlije upoznaju pjesnike, koji još neće dugo starjati, a ni drugoj pismenoj i učenoj publici neće biti na odmet pročitati što od Kranjčevića ili fra Požuranića. — Mi »Radišu« najtoplije preporučamo, jer je dobar i vrlo jeftin; godišnje stoji 100 kruna.

Obrtna razstava v Celju 12. do 22. avgusta 1922. Pripravljalna dela za letošnje obrtno razstavo v Celju lepo napredujejo. Predvsem je zasiguranega okrog 6000 kvadratnih metrov razstavnega prostora, in to v 24 sobah mestne osnovne šole v Celju, v telovadnici Sokola in na dvorišču. Poslople je, kakor že znano, najmoderneje urejeno, prostori visoki in svetli, kakor nalašč za razstavne namene. Odbor je nadalje razpisal natečaj za razstavni plakat, katerega so se udeležili razni celjski risarji. Tri najboljša dela, ki so dobila nagrade, se te dni razstavijo pri Goričar-Leskovšku v Celju. Sestavljen je tudi že razstavni red in se v prihodnjih dneh razpošlje s prijavnici vred. Udeležbo na razstavi je prijavititi do 1. maja 1922. Razstave se lahko udeležijo obrtniki, industrijalci in trgovci v prvi vrsti iz Slovenije, pa tudi iz cele naše države.

Protialkoholni zakon v Bolgariji. V službenem listu bolgarske vlade je izšel zakon o omejitvi alkohola. O zakonu bo sklepalo sobranje na pomladanskem zase-

danju. Zakonski predlog med drugim prepoveduje, da dijaki, vojaki in vsi drugi državljani, ki niso prekoračili 20. leta, ne smejo v lokale, kjer se točijo alkoholne pijače. Lokali, kjer se toči alkohol, se morajo zapirati že ob 5. uri. Po vaseh sme priti ena gostilna na vsakih 1000, v mestih pa šele na vsakih 2000 prebivalcev. Vsi davki na alkoholne pijače se povišajo za 1000 odstotkov.

Reorganizacija obrtnih sodišč v — Avstriji. Obrtna sodišča, ki tudi pri nas obstojajo, izkazala so se kot zelo praktična institucija, ki je veliko pripomogla k poravnavi sporov iz službenega oziroma delavskega razmerja in ki je imela prednost, da so bile njene razsodbe vkoreninjene v faktičnih razmerah. Vendar je potekel že precejšen čas od njih ustanovitve in mnogo se je med tem časom izpremenilo. Radi tega je predložila avstriska vlada nov zakonski načrt. Ta načrt določa pristojnost obrtnih sodišč za vse spore iz delavnega ali službenega razmerja med podjetniki in delojemalci oziroma nastavljenici, ki so zaposleni v kakem obrtu, v rudnikih, v kreditnih in zavarovalnih zavodih, v redakcijah, v pisarnah odvetnikov in notarjev, v obratih države, sploh v javnih obratih, v obratih javnopr prometnih družb in v obratih gledališč ter kinematografov. Zamore se pa v kolektivni pogodbi statuirati pristojnost takozvanega posredovalnega urada, namesto pristojnosti obrtnega sodišča. Senat obstoja iz sodnika-uradnika in iz enega delodajalca ter enega delojemalca kot prisednikov, ki imata pravico do povrnitve stroškov. Odgovarjajoč javnemu delovanju žensk, bodo od sedaj naprej tudi ženske poklicane k funkciji sodnika. Tudi pri obrtnih sodiščih bode sedaj uveden takozvani prvi narok. Do 20. tisoč avstr. kron je možno mandatno postopanje brez sodbe. Vzklic je možen le iz ničnostnih vzrokov in pristojen je sodni dvor prve instance.

Pobiranje takse na vozila. Delegacija ministrstva financ v Ljubljani objavlja uradno: Ker se predpisi o pobiranju takse na vozila iz tarifne postavke 100 zakona o taksah in pristojbinah še vedno neenako in pogrešno razlagajo, se pojanjuje sledeče: Tarifna postavka 100 taksne tarife predvideva dve vrsti taks, in sicer: A) takso za prijavo, da ima kdo avtomobile, fijakerske vozove, vozove na vzmeteh (fedrih) in bicikle, in B) letno takso za osebno uporabo avtomobilov in fijakerskih voz. — I. Vsa ke takse prosti so: a) vsi vozovi, ki niso na vzmeteh (fedrih); izvzemši vozila, ki jih omenja točka 20., čl. 49., taksnega in pristojbinskega pravilnika; b) vozovi na vzmeteh (koleslji, zapravljičve i. sl.) in navadni dvokolesni vozovi (na vzmeteh za konjsko vprego), ako jih uporabljajo lastniki kjerkoli redoma tudi za prevažanje lastnih poljskih pridelkov; c) vozila pod b), ki so popolnoma nerabljiva; d) mrtvaška vozila pogrebni hpodjetij; e) vozila, ki služijo izključno za prevažanje materijala, oseb in orodja za gašenje požara; f) vozila, ki so posebej urejena za prevažanje sodavice; g) v točki 21., čl. 49., pravilnika navedena vozila; h) osebe, ki v državi izdelujejo vozila, katera podlegajo prijavnemu taksu, dokler se ta vozila nahajajo v skla-

dišču in ako se ne uporabljajo za vožnjo. — Te osebe pa so zavezane, takoj po izvršeni prodaji obvestiti pristojno policijsko (politično) oblastvo o prodaji in priobčiti ime, poklic in bivališče kupca. Kdor tega ne stori, se kaznuje po točki 17., čl. 49., pravilnika. — II. P r i j a v n a t a k s a. Ta se plačuje za vsa vozila, navedena v tarifni postavki 100 taksnega zakona, ki niso po I. takse prosta, torej tudi za takozvane koleslje, zapravljičve i. sl., kolikor niso po I. b) takse prosti. — III. L e t n a t a k s a se plačuje 1. za avtomobile in 2. za fijakerske vozove, ki se uporabljajo zgolj za o s e b n o potrebo. Letna taksa se ne plačuje za a) v čl. 49., točki 3., taksnega in pristojbinskega pravilnika navedena vozila; b) za čisto tovrne avtomobile v vseh obratih, ako se z njimi prevažajo le tovari; c) za vozila podjetnikov, ki pogodbeno prevažajo pošto in poštne potnike. — IV. T a k s i p o 2 dinarja za prijavo in t a k s i p o 5 Din za dovolilo so zavezana vozila na vzmeteh, ki se uporabljajo tudi ali izključno za prevažanje lastnih poljskih pridelkov in ostala vozila, ki niso navedena v tarifni postavki 100 s a m o tedaj, ako se morajo po policijskih predpisih prijavljati in se mora dobiti posebno dovolilo za obratovanje ali uporabo in ako ni v področju poedinih oblastev predvidena večja taksa. — Kjer dosedaj v Sloveniji ni takih predpisov, odpadeta obe taksi popolnoma. — Z ozirom na to je delegacija financ odredila: 1. vsa vozila, ki po teh pojasnilih niso vsake takse prosta in še niso bila dosedaj prijavljena, ker so se smatrala po dosedanjih navodilih za takse prosta, se morajo prijaviti najkasneje do 20. aprila 1922 od plačila prijavnega takse. 2. Do ravno tega roka se mora donesti prijavnega taksa za vsa vozila, ki so bila sicer prijavljena, a se je plačilo prijavnega takse odložilo radi dvomov o taksni obveznosti do nadaljnje odredbe. 3. Do ravno tega roka se mora v primerih (1. in 2.) plačati tudi letna taksa, ako ji podlega vozilo po zakonskih določbah. 4. Ako kaka stranka vzlic tem pojasnilom neopravičeno ugovarja taksni obveznosti, jo opozori, da tak ugovor nima odločilne moči, pač pa ima stranka pravico, prositi za povračilo po njenem mnenju neutemeljeno pobrane takse po členu 133. taksnega in pristojbinskega pravilnika. — Občinstvo in občinski uradi se v ostalem opozarjajo na razglas finančne delegacije št. B II 5/71 iz l. 1922., ki izide v najkrajšem času v Uradnem listu in bo vseboval tudi nekatere važne izpremembe kar se tiče poslovanja občinskih uradov glede prijav.

Gospodarske razmere v Ameriki. V Zedinjenih državah se splošno čujejo tožbe o današnjih gospodarskih odnošajih. Nobena tajnost ni, da je Amerika v vojni dobi na vso moč vihrala s produkcijo in v vseh panogah svoje veleobrtni zaslužila ogromno denarja. Pomislila pa tedaj ni, da morejo ali bolje rečeno morajo nastati neugodne okolnosti reakcijske lastnosti. Ves zaslužek je bil urno zopet investiran v nova podjetja, kakor bi imela vojska večno trpeti. Ali bojni grom je utihnil in ž njim vred je pojemal, padel izvoz v Evropo, a produkcija se kljub temu ni omejevala. Tako se je zgodilo, da je bila velikanska

nadprodukcija in v tem tiči vsa tajnost današnje ameriške gospodarske depresije. K temu se je pridružila še okolnost, da je veselje nakupovanja padlo tudi na rednem domačem trgu, ker se detajlisti niso mogli ločiti od visokih vojnih cen, dasi so tvorničarji in veletrgovci v tem oziru dajali čisto ob znatnih žrtvah dober zgled. Splošno ogromno padanje cen se je pričelo lansko leto in je zadelo zlasti težko industrijo, pa tudi sladkorni trg. Kriza se je tako poostrila, da se je moral razglasiti moratorij za otok Kuba. Že pred tem je nastalo tudi vznemirjenje na trgu sirovega gumija, pri katerem je zrasla produkcija v nadprodukcijo, obenem pa se je dosegla tehnična dovršenost v izdelovanju avtomobilovih obročev. Medtem ko je bil prejšnji obroč za 2000 milj, zdrži sedanji 6000 milj. — Kar tiče obleke je bilo občinstvo dobro disciplinirano proti nezmerno visokim detajlnim cenam. Posledica tega je bila, da je nastala velika nezaposlenost krojaških rokodelcev, šivilje pa so imele mezdne spore z delodajalci. Ti so hoteli visoke medvojne cene zmanjšati, da bi znižali kupne cene, a so naleteli na dobro organizirani odpor delavstva. Bije se ljut boj. Splošno prevladuje naziranje, da se morajo zmanjšati v prvi vrsti produktivni stroški, ako se hoče napraviti red v anarhiji cen. Vsekako je tu iskati izhoda v polagoma izboljšanih razmerah. Brezdvomno bodo zdaj ti boji odločilni znak vsega gospodarskega življenja Zedinjenih držav.

Iz »Uradnega lista«. V 14. št. »Uradnega lista« z dne 14. febr. t. l. je izšel zakon o začasni pomoči invalidom in rodbinam padlih, umrlih in pogrešanih vojakov, kakor tudi nekaterih civilnih vojnih žrtev.

Letošnje leto bo deževno? Meteorološka postaja v Calvands, pravzaprav njen tajnik abbé Gabriel, napoveduje, da bo letošnje leto deževno. Na podlagi resnih studij statistik od l. 1835. je dognal, da pride za vsakim suhim letom »mokro« leto, ki se menja spet s suhim.

Število vojnih invalidov. Po statistiki mednarodnega delovnega urada je vojnih pohabljenecv 5.917.000 in sicer v Franciji 1.5 milijona, v Angliji 1.1 milijona, v Italiji 570.000, v Poljski 320.000, v Zedinjenih državah 246.000, v Češkoslovaški 175.000, v Avstriji 164.000, v Jugoslaviji 154.000, v Kanadi 88.000, v Rumuniji 84.000, v Bolgariji 40.000 in v Nemčiji 1.4 milijona.

Odgovor na »Odprto pismo gospodom pripravljalnega odbora za »Obrtno Zvezo« in pa g. Rebolju iz Kranja«, priobčenega v »Obrtnem Vestniku«, št. 6, dne 15. marca t. l.: 1. Zastopnik pripravljalnega odbora je postal dne 26. marca vlogu predsedstvu »Obrtnega društva« v Radovljici, v katerem ga pozivlja, da skliče tekem 14 dni občni zbor, na katerem bo on radevolje na razpolago, da v imenu ustanoviteljev »Obrtne Zveze« pojasni njih stališče. Kar se tiče zborovanja za zaprtimi vrati, omenjamo, da je bil shod vsakemu dostopen. 2. Z ozirom na drugo, nam je poslal g. Rebolj sledeči dopis:

Da načelstvu, oziroma odboru »Obrtnega društva« v Radovljici ne bo po volji moja soudeležba pri ustanovitvi Obrtne Zveze in tam prodajanje mojega

vsestranskega prepričanja, sem bil vnaprej popolnoma uverjen. Da pa boste, gg. odborniki, omenjenega društva postali tako nervozni, da ste si izbrali za protiobrambo, trgovino s kmečkimi domovi, stroji in drugo šaro, za tako malo stvarne pa vas res nisem imel. Navada je, da se dopisovalec drži stvarnosti, če se poda dopisovati Odprta pisma, in tako bi morali Vi, gospodje, tudi ločiti politiko, zadržno organizacijo in pa trgovino ali obrt; tega pa niste razumeli, to pa najbrž iz škodoželjnosti ali kaj. — Iz Vašega pisanja razvidim, da je v resnici škoda za Vas, da se niste tega, tako krasnega in tako stvarnega sestanka (kakor ga Vi nazivate), udeležili, ker bi bili lahko kaj koristnega slišali in bi se v združnih zadevah istega tudi oprijeli. — Kar se tiče moje trgovine, Vam, gospodje, samo toliko odgovorjam, da so tudi Vam za vse te kupčije vrata na stežaj odprta, samo dvomim, če bi bili tudi Vi, ne samo vsestransko prepričani, pa tudi vsestransko zmožni, da bi razumeli takozvano šaro prav oceniti. — Kar se pa tiče blamaže, sem pa mnenja, da bo ta šele takrat dosti velika, kadar bodo po vseh večjih krajih Slovenije ustanovljene Obrtne Zveze, in to upam, da bodo že čez to poletje, in sicer najprvo v Kranju. Na vse te ustanovitve Vas že tem potom, gg. odborniki, kakor tudi Vaše p. n. somišljenike, kar najiskreneje povabim, ker tam se bo povsod prodajalo vsestransko prepričanje, s kojim pa se ne bo nobenega vsiljevalo ali goljufalo. Pridite, gospodje, in pogovorimo se osebno! — Velečeni gg. dopisovalci! Oprostite mi, da sem Vam na Vaše odprto pismo odgovoril popolnoma v drugem tonu, kakor ste me pozvali, to pa zato, ker hočem biti stvaren in kot tak sem Vam vedno na razpolago, za natolcevanja brez vsake stvarne utemeljitve pa Vam ne bom odgovarjal. — Na svidenje drugič. — L. Rebolj.

Čebelni vosek

suhe satine in odpadke sveč

kupuje po najvišji dnevni ceni

J. Kopač, svečar v Ljubljani

Celovška cesta št. 90.

Odgovorni urednik: Ivan Ogrin. — Izdajatelj in založnik: Jugoslovanska obrtna zveza v Ljubljani. Tiska: Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Konfekejska tovarna

FRANDE družba z o. z.

Ljubljana, Emonska cesta 8.

Brzjavke: Franke, Ljubljana. Tel. interurb. 313.

Tovarna: Dunajska cesta - Stožice 48. Tel. 532.

Moderna, po češkem načinu urejena konfekejska tovarna za izdelovanje vsakovrstne motke konfekcije in raznih uniform.

Največja tovarna te vrste v Sloveniji.
Zastopstvo prvih čeških tovarn sukna.

Samo na debelo!

Sprejemajo se zanesljivi, trezni krojaški delavci.

Ljudska posojilnica v Ljubljani

v lastnem domu - Miklošičeva cesta 6

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem leta 1918 nad 43 milijonov kron vlog in nad 1,100.000 kron rezervnih zakladov.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Joško Videtič, Tržič

Kleparska delavnica.

Sprejemajo se vsa v to stroko spadajoča dela, stavbna in galanterijska. Pokrivanje vseh vrst streh in zvonikov. Zaloge galanterije so domačega izdelka. Izdelovanje ornamementov in okraskov. Napeljava vodovodov.

Postrežba točna, delo solidno, cene zmerne.

Strojno mizarstvo Peter Bizjak

v Spodnji Siški, Gosposvetska cesta 136

prevzema vsa v mizarstvo stroko spadajoča dela, zlasti stavbeno mizarstvo. — Cene primerne, delo solidno, postrežba točna.

REMEC - CO

LJUBLJANA - SHS

Kersnikova ulica št. 7

Prej:

I. BANOVEC nasledniki.

Tovarna na Duplici p. Kamniku

STOLARSTVO

Upognjeno pohištvo

Prešani furnirji za stole in mizarstvo

PARKETI

Rezani les

Interurb. telefon: pisarna: Ljubljana 266,
tovarna: Kamnik 4.

Telegrami: Ljubljana Ingenieur Remec,
Kamnik REMEC - CO.

Jadranska banka

Podružnice:

Cavtat, Celje, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelša, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Sibenik, Zagreb.

Naslov

za brzjavke:

JADRANSKA.

Beograd

Delniška glavica Din 30,000.000.—

Rezerva . . . Din 15,000.000.—

Afiliirani zavod:

Frank Sakser State Bank

New York City

82 Cortland Street.

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

je edini slovenski zavarovalni zavod, ki zavaruje proti požarnim škodam poslopja, premičnine in poljske pridelke. — Sprejema življenjska zavarovanja v vseh kombinacijah.

GOSPODARSKA ZVEZA

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani, reg. zadr. z ome. zav.

Stalna zaloga poljedelskih strojev: motorjev, mlatilnic, vitljev, slamo- in reporeznic, brzeparilnikov, plugov, bran, čistilnikov i. t. d.

Prodaja umetnih gnojil, kolonijalnega in špecijskega blaga ter poljskih pridelkov.

Zaloga pristnega domačega in ogrskega vina, žganja i. t. d.

**Lastna izdelovalnica in prekajevalnica klobas.
Lastna zeljarna.**

Stavbno podjetje Ivan Ogrin

Ljubljana,

Gruberjevo nabrežje št. 8.

Prevzema vsa zidarska in druga stavbna dela. Izdaja strokovna mnenja, izvršuje načrte in proračune.

Delo solidno. Primerno nizke cene.

M. Kuštrin, Ljubljana

Tehniški, elektrotehniški in gumijevi predmeti na drobno in na debelo. - Glavno zastopstvo polnih gumijevih obročev tovarne Walter Martiny v Turinu. - Na razpolago je hidraulična stiskalnica za mont. gumijastih obročev za tovarne automobile.

CENTRALA: Ljubljana, Rimska cesta 2
Telefon 588 — Brzovjavke: Kuštrin, Ljubljana.

PODRUŽNICE: Ljubljana, Dunajska cesta 20 — Telefon 470
Maribor, Jurčičeva ulica 9 — Telefon 133
Beograd, Knez Mihajlova ulica 1.

Stavbno podjetje

Ustan.
1850

Viljem Treo

Ustan.
1850

arhitekt in mestni stavbenik

Ljubljana, Gosposvetska cesta 10

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. — Izvršuje tozadnevne načrte in proračune.

Obrtno kreditna zadruga v Ljubljani

r. z. z. n. z.

v Ljubljani, Pražakova ulica št. 3

sprejema hranilne vloge, daje posojila na zastave, odstopne računov, eskomptira menice itd.

Zadružna gospodarska banka

v Ljubljani

posluje začasno v prostorih Zadružne zveze

Dunajska cesta 38/I.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji. x